

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

SENIOR CERTIFICATE EXAMINATION

SETSWANA PUO YA GAE (HL)

PAMPIRI YA BORARO (P3)

2015

MADUO: 100

NAKO: Diura di le 2½

Pampiri e, e na le ditsebe di le 6.

DITAELO LE TSHEDIMOSETSO

1. Pampiri e, e arogantswe ka DIKAROLO di le PEDI.

KAROLO A:	Tlhamo	(50)
KAROLO B:	Ditlhengwa tsa tirisano	$2 \times 25 = (50)$

ELA TLHOKO: O tshwanetse go araba dipotso di le PEDI go tswa mo KAROLONG ya B.

2. Araba potso e le NNGWE go tswa mo go KAROLO A, le di le PEDI go tswa mo go KAROLO B.
3. Kwala ka puo e o tlhatlhobiwang ka yona.
4. Simolola karolo NNGWE le NNGWE mo tsebeng e NTŠHWA.
5. O tshwanetse go rulaganya (sk. lethomeso la dikakanyo/lenaneopaakanyo/ mmapa wa dikakanyo/dintlhakgolo, jj), runa (tseleganya) o bo o tlhotlhe tiro ya gago diphoso. Thulanganyo e tshwanetse go tlhagelela fa PELE ga tlhamo.
6. Ipaakanyo kana setlhengwa sa ntlha se supiwe jalo ka bottlalo. O gakololwa go thala mola go kgabaganya ipaakanyo kana setlhengwa sa ntlha.
7. O gakololwa go dirisa nako ya gago ka mokgwa o o latelang:

KAROLO A:	Metsotso e le 80
KAROLO B:	Metsotso e le (2 x 35) 70

8. Nomora dikarabo ka nepagalo go latela thulaganyo ya dinomoro e e dirisitsweng mo pampiring ya dipotso.
9. O se ka wa tsenyeletsa setlhogo fa o bala mafoko.
10. Kwala ka mokwalo o o buisegang.

KAROLO YA A: TLHAMO**POTSO 1**

Kwala tlhamo ya bolele jwa mafoko a a ka nnang 400–450 ka NNGWE FELA ya ditlhogo kgotsa ditshwantsho tse di neilweng. Fa o dirisa setshwantsho go kwala tlhamo, se needle setlhogo se se maleba. O se ka wa lebala go thala letlhomeso kana lenaneopaakanyo, go tlhagisa setlhlangwa sa ntlha le go se runa pele o kwala sa bofelo.

1.1	Lemphorwana la bojalwa ga le fofele kgakala.	[50]
1.2	Moletlo wa Letsatsi la Ngwao Boswa.	[50]
1.3	Makgotla a bomasepala a direla baagi ka botswapelo. Dumela kgotsa o ganetse tlhagiso e.	[50]
1.4	Re ne re le mo phaposiborutelong, fa go utlwala thoromo ya lefatshe ...	[50]
1.5	Boleng jwa Letsatsi la Mandela mo Aforikaborwa.	[50]
1.6	Fa nka nna mmalapa kgotsa rralapa ...	[50]
1.7	Ditshwantsho tse di mo tsebeng ya 3 le 4 di ka tsosa maikutlo kgotsa tsibogo e e rileng. Tlhophya setshwantsho se le SENGWE mme o kwale tlhamo ka ga sona. Neela tlhamo ya gago setlhogo se se maleba. Nomora potso ya gago go nna (1.7.1 kgotsa 1.7.2).	[50]

ELA TLHOKO: Setshwantsho se o se tlhophileng se tshwanetse go nyalana le diteng tsa tlhamo ya gago.

1.7.1

[The New Age, 12 Phatwe 2014]

[50]

1.7.2

[*The New Age*, Phukwi 2014]

[50]

PALOGOTLHE YA KAROLO YA A:

50

KAROLO YA B: DITLHANGWA TSA TIRISANO**POTSO 2**

Araba dipotso di le PEDI fela mo karolong e. Karabo e nne boleele jwa mafoko a a ka nnang 180–200 (diteng fela). O gakololwa go runa le go tlhotlhha setlhlangwa sa gago diphoso.

2.1 LEKWALO LA BOTSALENO

Lekala la Bašwa la lekoko la lona la sepolotiki le ne le rulagantse moletlo wa go keteka Letsatsi la Bašwa, mme ntsalao o ne a sa tla ka ntlha ya bolwetse. Mo kwalele lekwalo o mo lottegele ka ga moletlo oo.

[25]

2.2 LEKWALO LA SEMMUSO

Batsadi ba gago ba ne ba go rulaganyeditse go ya go ja dijo tsa maitseboa le ditsala tsa gago kwa nngweng ya dihotele tse di mo tikologong ya gaeno go itumelela dipholo tsa gago tsa marematlou. Maitsholo a ditsala dingwe tsa gago a ne a sa jese diwelang. Kwalela molaodimogolo wa hotele lekwalo o mo kope maitshwarelo le go mo itsise gore lo ikaeleta go siamisa dilo jang.

[25]

2.3 PUO

Motse wa lona o aga o tletse matlakala mo mebileng mme o bonala o le leswe. Mokhanselara o epile pitso mme o go kopile go tla go buisana le baagi ka seemo se. Kwala puo e o tlaa lemosang baagi ka kotsi ya matlakala a a tletsetletseng mo mebileng le se se ka diriwang.

[25]

2.4 MMUISANO

O mogWEBI mo Aforikaborwa mme kgwebo ya gago e go pateletsa go kgweetsa beke le beke ka jalo o duela lekgetho la tsela nako le nako. Kwala mmuisano o o nnileng teng magareng ga gago le rrapparakano yo o neng a batla go go tshwarela go sa duele lekgetho la tsela.

[25]

2.5 PEGELO

O ne o emetse sekolo sa lona kwa khonferenseng ya boditshabatshaba e e neng e tshwerwe fa gautshwane ka ga tiriso ya diritibatsi mo dikolong. Go lebeletswe gore o tlhagise pegelo ka ga khonferense eo. Kwala pegelo e o yang go e tlhagisa.

[25]

2.6 ATHIKELE YA LEKWALODIKGANG

Go nnile le lenyalo la morwa kgosi mo motseng wa Iona. Dirisa setshwantsho se se latelang go kwala athikele ya lekwalodikgang e ka yona o batlang gore maAforikaborwa ba buise ka ga bontle jo bo neng bo le gona.

[Daily News, 26 Motsheganong 2014]

[25]

PALOGOTLHE YA KAROLO YA B: 50
PALOGOTLHE: 100